



**Υλικό για την υλοποίηση projects στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
με αφορμή τον εορτασμό της επετείου των 200 ετών από την έκρηξη της
Ελληνικής Επανάστασης**

**Ευστάθιος Πουλιάσης
Διδάκτορας Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας
Ιόνιο Πανεπιστήμιο**

**Κέρκυρα
Μάρτιος 2021**

Περιεχόμενα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις	3
Έκθεση Playmobil: Το '21 αλλιώς	4
Ψηφιακές εφαρμογές/παιχνίδια	5
Τρέχοντα Εκπαιδευτικά προγράμματα/δράσεις	7
Παιδικά βιβλία για το 1821	8
Επιτραπέζια παιχνίδια που κυκλοφορούν για το 1821	9
Ψηφιακές αρχειακές συλλογές και βάσεις δεδομένων	10
Ντοκιμαντέρ	11
Ενδεικτική βιβλιογραφία για εκπαιδευτικούς	12

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το παρόν pdf σχεδιάστηκε από τον Διδάκτορα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου Ευστάθιο Πουλιάση ύστερα από την ευγενική πρόσκληση της Κας Αρετής Γαλάνη με σκοπό να συμβάλει στην υλοποίηση εκπαιδευτικών projects σχετικών με την Ελληνική Επανάσταση του 1821, με αφορμή τον εορτασμό της επετείου των 200 ετών από την έκρηξή της. Στις σελίδες που ακολουθούν θα εντοπίσετε βιβλιογραφία, παιχνίδια και εφαρμογές για τα παιδιά, καθώς και ψηφιακά αρχεία, ντοκιμαντέρ και επιστημονικές μελέτες για τους εκπαιδευτικούς.

Έκθεση Playmobil: Το '21 αλλιώς

Γενικά για τη δράση:

<https://www.nhmuseum.gr/el/ektheseis/to-21-allios-i-elliniki-epanastasi-me-figoures-kai-dioramata-playmobil/>

Ψηφιακή περιήγηση:

<https://my.matterport.com/show/?m=YgSoR9ub9Ln>

Εκπαιδευτικό φυλλάδιο:

https://issuu.com/piop_media2008/docs/diorama-activitybook_at?fr=sNGNjZjE0NDk1NQ

Χρωμοσελίδες με ήρωες του 1821 (playmobil):

<https://www.nhmuseum.gr/el/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko/>

Ψηφιακές εφαρμογές/παιχνίδια

1. Εικονική περιήγηση στην Ιστορική Οικία Λαζάρου Κουντουριώτη (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/panoramas/intro/index.html>

2. Ας γνωρίσουμε τους πρωταγωνιστές της Επανάστασης του 1821 (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=2>

3. Το κτήριο της Παλαιάς Βουλής και η κοινοβουλευτική ζωή της Ελλάδας (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=3>

4. Γαλανόλευκη η θωριά σου (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/simaies/index.html>

5. Παιχνίδι Μυστηρίου: Η επιστροφή των χαμένων κειμηλίων (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/kastro/index.html>

6. Τα όπλα την εποχή της Επανάστασης του 1821 (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=1>

7. "Imagining the Balkans". Ταυτότητες και μνήμη στον μακρύ 19ο αιώνα (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=4>

8. Οικογενειακές ιστορίες / Οικογένειες με ιστορία (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=5>

9. Τα ναυτικά νησιά και η ελληνική ναυσιπλοΐα την εποχή της Επανάστασης του 1821 (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=6>

10. Φιλελληνισμός και φιλέλληνες στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης (Εθνικό Ιστορικό Μουσείο):

<https://www.nhmuseum.gr/multimedia/thematikes-diadromes/?thematikh=7>

11. Κρεμάλα με ήρωες του 1821

<https://learningapps.org/view4726696>

12. Κουίζ γνώσεων

<https://learningapps.org/view4757381>

13. Ποιος είναι ο ήρωας (αντιστοίχιση)

<https://learningapps.org/view4726612>

14. Γράψε το όνομα του ήρωα

<https://learningapps.org/view4726644>

15. Κρυπτόλεξο

<https://learningapps.org/view4726508>

16. Θυμήσου την κάρτα (με ήρωες του 1821)

<https://learningapps.org/view4726828>

17. Σταυρόλεξο 1821

<https://learningapps.org/view4726734>

18. Αντιστοίχιση

<https://learningapps.org/view4726672>

19. Παζλ με την Ελληνική Επανάσταση του 1821

<http://e-didaskalia.blogspot.com/2020/03/puzzle-1821.html>

Εκπαιδευτικά προγράμματα/δράσεις

1. «Πώς θυμόμαστε την Επανάσταση του 1821;» – Μια σχολική δράση τοπικής ιστορίας (ΚΕΑΕ)

<https://www.rchumanities.gr/1821-ekpaideytikh-drash/>

2. Η Μουσειοσκευή του Μουσείου Καποδίστρια - «Ταξιδεύοντας με τον Ιωάννη Καποδίστρια» (Μουσείο Καποδίστρια)

<https://capodistriasmuseum.com/ekpaideusi/>

βλ. σχετικά και: Τάνια Κρεβάικα, «Γνωριμία με τον Ιωάννη Καποδίστρια μέσα από μία διδακτική εφαρμογή για την Στ' Δημοτικού με την χρήση της μουσειοσκευής του Μουσείου Καποδίστρια της Κέρκυρας», *Νέα Παιδεία* τχ. 175.

3. Θεματικό οδοιπορικό – εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Β. Παπαντωνίου»)

<https://www.protovoulia21.gr/draseis/thematiko-odoiporiko/>

4. Φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε... να φιλοτεχνώ (Παιδική Πινακοθήκη Ελλάδας)

<https://www.protovoulia21.gr/draseis/kallitexniko-programma/>

ΠΡΟΣΟΧΗ! Έχει λήξει η υποβολή συμμετοχών αλλά παρέχεται στην ιστοσελίδα το συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να σας φανεί χρήσιμο:

<https://sites.google.com/view/ppe-protovoulia21/%CF%89%CF%82-%CE%AD%CE%BC%CF%80%CE%BD%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7?authuser=0>

Παιδικά βιβλία για το 1821

- Αγγελική Δαρλάση, *Οι Μεγάλοι... μικροί: Οι αγωνιστές του 1821*, Μεταίχμιο
- Λίλη Λαμπρέλλη, *Έντεκα μέρες του Απρίλη 1826*, Πατάκης
- Σοφία Ζαραμπούκα, *Επανάσταση 1821*, Πατάκης
- Βασιλική Μαρκάκη - Ζήνωνας Ζαμπακίδης, *Τα πρόσωπα της επανάστασης του 1821*, Ψυχογιός
- Μαρίζα Ντεκάστρο – Ελένη Σβορώνου (επιμ.), *21+1 για το 1821*, Εκδόσεις Παπαδόπουλος
- Φίλιππος Μανδηλαράς, *Η Ελληνική Επανάσταση του 1821*, Εκδόσεις Παπαδόπουλος
- Φίλιππος Μανδηλαράς→ τα σχετικά με το 1821 βιβλία της σειράς Η πρώτη μου Ιστορία από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος
- Γιάννης Διακομανώλης - Βασίλης Κουτσιαρής, *21 ήρωες του 1821*, Μίνωας
- Ελένη Σβορώνου, *Λόρδος Βύρων και Έλγιν*, Καλέντης
- Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα, *Μιλώντας με τους ήρωες του 1821*, Άγκυρα
- Έλσα Μυρογιάννη, *Το όνειρο του Ιωάννη*, Καλειδοσκόπιο
- Μωραΐτου Πηνελόπη - Μωραΐτου Μαρία, *25 Μαρτίου 1821 Διπλογιορτή για την Ελλάδα*, εκδ. Σαΐτης
- Γιολάντα Χατζή, *Μικρές ελληνικές ιστορίες: Σουλιώτες και Αλή πασάς, Ρήγας Φεραίος, Φιλική Εταιρεία, Κλέφτες και Αρματωλοί, Καστανιώτη*
- Κατερίνα Σέρβη, *Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821*, ΣΚΑΙ Βιβλίο
- Βασίλης Κρεμμυδάς, *Καθημερινές ιστορίες για τα καράβια*, Καλειδοσκόπιο
- Αγγελική Μαστρομιχαλάκη - Παντελής Ζούρας, *Δύο φορές το '21. 21 ήρωες και 21 ηρωίδες της ελληνικής επανάστασης του 1821*, Εν Πλω
- Γιολάντα Χατζή, *Κλέφτες και Αρματολοί*, Καστανιώτης
- Γιολάντα Χατζή - Πέτρος Χριστούλιας, *Η Φιλική Εταιρεία*, Καστανιώτης
- Χρήστος Δημόπουλος, *Το πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας για παιδιά*, Ψυχογιός

- Χρήστος Δημόπουλος, *Πως να τη βγάλεις καθαρή στην Ελλάδα της επανάστασης*, Ψυχογιός
- Κώστας Σπυρόπουλος, *Ο Καραγκιόζης στην Επανάσταση του 1821*, Άγκυρα

Επιτραπέζια παιχνίδια που κυκλοφορούν για το 1821:

- ΥΠΕΡΑΤΟΥ «1821»
- ΚΥΝΗΓΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ «1821»
- ΤΑ ΞΕΦΤΕΡΙΑ «1821»
- «1821» Η ΜΑΧΗ
- «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ 1821»
- STRATEGO 1821
- 1821 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
- Επιτραπέζιο παιχνίδι για την 25η Μαρτίου δημιουργία της Νίκης Κάντζου.
Δημοσιεύθηκε στο «Σύγχρονο Νηπιαγωγείο» τχ. 86:
<https://pappanna.files.wordpress.com/2013/03/epitrapezio-paixnidi-25-march.pdf>

Ψηφιακές αρχειακές συλλογές και βάσεις δεδομένων:

- <https://paligenesia.parliament.gr/>

Διαδικτυακός κόμβος της Βουλής των Ελλήνων με τους 25 τόμους των Αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας. Περιέχουν μεταξύ άλλων τα πρακτικά των εθνοσυνελεύσεων, διοικητικές αποφάσεις των επαναστατικών κυβερνήσεων και της κατοπιστριακής περιόδου. Ο κόμβος παρέχει τη δυνατότητα αναζήτησης.

- <http://psifiakaarxeia.academyofathens.gr/>

Διαδικτυακός κόμβος της Ακαδημίας Αθηνών. Περιέχει το αρχείο του Ιωάννη Κωλέττη και άλλα έγγραφα της περιόδου.

- <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=01&id=585159>

Διαδικτυακός κόμβος των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Διαθέτουν μεγάλο αριθμό εγγράφων σχετικών με την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

- <https://www.1821press.gr>

Οι Εφημερίδες της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1832). Ψηφιακή συλλογή με τα φύλλα των εφημερίδων του Αγώνα. Η πρόσβαση είναι προσωρινά περιορισμένη μονάχα για ερευνητές της Επανάστασης

- <https://1821.digitalarchive.gr/> (θα λειτουργεί από τις 25/3/2021)

Ψηφιακό Αρχείο 1821 (ΚΕΑΕ). Αρχειακό υλικό διάφορων φορέων

- <https://keni.panteion.gr/index.php/el/1821>

"1821 - Lexicon" του Κέντρου έρευνας νεότερης ιστορίας, του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

- <http://el.travelogues.gr/>

Travelogues Με το βλέμμα των Περιηγητών του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη

- <http://www.fhw.gr/chronos/12/>

Ψηφιακό χρονολόγιο ελληνικής ιστορίας του Ιδρύματος Μείζονος ελληνισμού

- <http://pandektis.ekt.gr/dspace/>

Πανδέκτης: Ψηφιακός Θησαυρός Ιστορίας και Πολιτισμού του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

Ντοκιμαντέρ/Βίντεο/Μουσική για τους εκπαιδευτικούς

«Η γέννηση του ελληνικού εθνικού κράτους, τριλογία της νεότερης ιστορίας των Ελλήνων» (επιστημονικός υπεύθυνος ο ιστορικός Πέτρος Πιζάνιας)

<https://archive.ert.gr/94108/>

Μορφές και γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης 1821-1829 - Μουσείο Μπενάκη

https://www.youtube.com/watch?v=A-ZPm_OpUI4&ab_channel=TheBenakiMuseum

Ιωάννης Καποδίστριας - Η ζωή και το έργο του Ε1: Τα πρώτα χρόνια

https://www.youtube.com/watch?v=hFROGQ2_Njs&ab_channel=COSMOTETV

Η Φιλική Εταιρεία και η έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης- Νάσια Γιακωβάκη - 21 ομιλίες για το 1821 ΕΚΠΑ

https://www.youtube.com/watch?v=CFO-2-OlWa4&t=1653s&ab_channel=%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%9AU
[A](#)

Πασχάλης Κιτρομηλίδης, Διαφωτισμός και Ελληνική Επανάσταση 21 ομιλίες για το 1821 ΕΚΠΑ

https://www.youtube.com/watch?v=6R145fLey0M&ab_channel=%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%9AU

Κρυφά το λένε τα πουλιά (Τραγούδια της ελληνικής επανάστασης)

https://www.youtube.com/watch?v=e45ZsQupXsw&ab_channel=FMRecords

Ηρωικά τραγούδια για την επανάσταση του 1821

<https://www.domnasamiou.gr/?i=portal.el.selections&id=251>

Πίνακες Παναγιώτη Ζωγράφου δια στόματος Μακρυγιάννη

https://www.youtube.com/playlist?app=desktop&list=PL2UGcfGvSsDzsF3-uvqAXSVESRRM5j-FK&fbclid=IwAR1Qi6zYmakp115X_eyB0dKHi3b0NdTAZpz2vwd5MgpbTVhkRSP3dnXSfMk

Ενδεικτική βιβλιογραφία για εκπαιδευτικούς (γενικά έργα)

- Βακαλόπουλος Απόστολος Ε., *Ιστορία του νέου ελληνισμού: Η μεγάλη Ελληνική Επανάσταση (1821-1829)*, τ. Ε΄-Η΄, Θεσσαλονίκη 1980-1988.
 - Βερέμης Θάνος, *21 ερωτήσεις και απαντήσεις για το '21*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2020.
 - Βερέμης Θάνος - Κολιόπουλος Γιάννης, *Ελλάς η σύγχρονη συνέχεια από το 1821 έως σήμερα*, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.
 - Δημητρόπουλος Δημήτρης, Λούκος Χρήστος, Μιχαηλάρης Παναγιώτης(επιμ.), *Όψεις της Επανάστασης του 1821*, Αθήνα: Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού – Μνήμων 2018.
 - Κοταρίδης Νίκος, *Παραδοσιακή Επανάσταση και Εικοσιένα*, Πλέθρον, Αθήνα 1993
 - Κρεμμυδάς Βασίλης, *Η ελληνική επανάσταση του 1821*, Gutenberg, Αθήνα 2016.
 - Κωστής Κώστας, *Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας: Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18^{ος}-21^{ος} αιώνες*, Αθήνα 2013 (2018).
 - Μαργαρίτης Γιώργος (επιμ.), *Ιστορία των Ελλήνων. Η Ελληνική Επανάσταση 1821-1827*, τ. ΙΑ΄, Δομή/ιστορικά, Αθήνα 2003.
 - Παναγιωτόπουλος Βασίλης (επιμ.), *Ιστορία του Νέου ελληνισμού 1770-2000*, τ. Γ΄, Τα Νέα - Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.
 - Πιζάνιας Πέτρος, (επιμ.-εισ.), *Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, ένα ευρωπαϊκό γεγονός*, Κέδρος, Αθήνα 2009.
 - Πολίτης Αλέξης, *1821-1831: Μαζί με την ελευθερία γεννιέται και η καινούρια λογοτεχνία*, ΠΕΚ, Αθήνα 2021.
 - Πυρπυρής Παναγιώτης, *Μια ανάγνωση της εικονογραφίας του 1821 Συμβολή στον οπτικό γραμματισμό*
- <https://issuu.com/panospir/docs/>
- Συλλογικό, *Η Επανάσταση του 1821, Μελέτες στη Μνήμη της Δέσποινας Θεμελή – Κατηφόρη*, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού - Μνήμων, Αθήνα 1994.

- Συλλογικό, *Ιστορία του ελληνικού έθνους*, τ.ΙΒ', Αθήνα χ.χ.
- Συλλογικό, *Η ποίηση της ελληνικής επανάστασης 1821 (Ανθολογία)*, Πατάκης, Αθήνα 2020.

Ορισμένα **Απομνημονεύματα** αγωνιστών και κάποιες ιστορίες της επανάστασης θα βρείτε σε pdf στον παρακάτω σύνδεσμο:

<http://eranistis.net/wordpress/2013/08/24/%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%b5%ce%b2%ce%ac%cf%83%cf%84%ce%b5-%ce%b4%cf%89%cf%81%ce%b5%ce%ac%ce%bd-%ce%b2%ce%b9%ce%b2%ce%bb%ce%af%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%cf%80%ce%b1%ce%bd%ce%ac/>